

NSDAPs väg till makten

1919 - 1934

Persongalleri: NSDAPs väg till makten

Ernst Röhm

Helene Hanfstaengl

Benito Mussolini

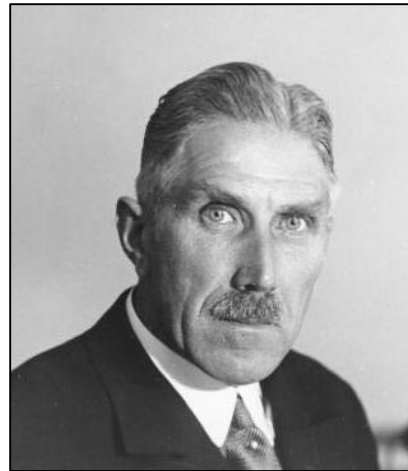
Ernst Thälmann

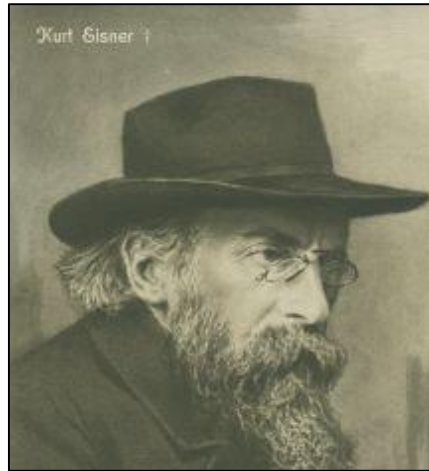
Rosa Luxemburg

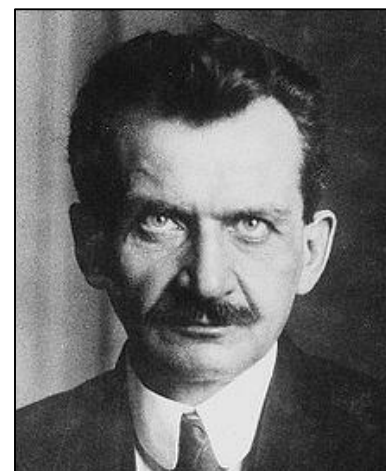
Paul von Hindenburg

Franz von Papen

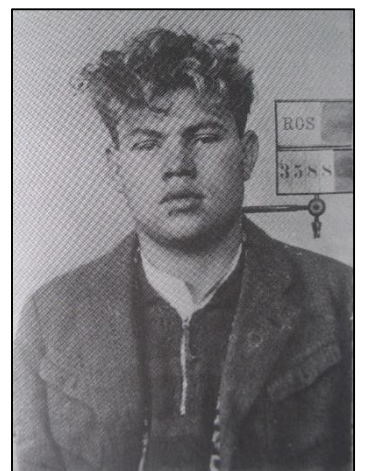
Kurt Eisner

Otto Wels

Gustav Stresemann

Marinus van der Lubbe

FHZ	= Fürstentum Hohenzollern (zu Preußen)
GH	= Großherzogtum Hessen
LD	= Fürstentum Lippe
OLD	= zu Großherzogtum Oldenburg
RÄL	= Fürstentum Reuß ältere Linie
RJL	= Fürstentum Reuß jüngere Linie
SA	= Herzogtum Sachsen-Altenburg
SCG	= Herzogtum Sachsen-Coburg und Gotha
SL	= Fürstentum Schaumburg-Lippe
SMG	= Herzogtum Sachsen-Meiningen
SR	= Fürstentum Schwarzburg-Rudolstadt
SWE	= Großherzogtum Sachsen-Weimar-Eisenach
W	= Fürstentum Waldeck und Pyrmont (Landesteil Pyrmont)

Tyskland 1871-1918

- 1815 Tyska förbundet ca 30 tyska stater
- 1834 En tullunion bildas
- 1848 Revolutionsår: liberalism & nationalism
- 1864-1871 Enhetskrigen
 - Danmark
 - Österrike
 - Frankrike
- 1866 Nordtyska förbundet
- 1871 Tyskt kejsardöme utropas i Versailles

DAS DEUTSCHE REICH
„Weimarer Republik“/„Drittes Reich“ 1919-1937

Tyskland 1919-1937

- 1919 Versaillesfreden
 - Västpreussen tillfaller Polen
 - Danmark får delar av Schleswig-Holstein
 - Elsass-Lothringen blir franskt
 - Danzig blir en fristat
 - Memel tillfaller Litauen

I historieboken står det att första världskriget lämnade olösta gränskonflikter. De här gränsändringarna hade tyskarna svårt att acceptera. När Hitler talade om att öppna en "korridor" till Ostpreussen höll många tyskar med honom att det var en rimlig begäran. De tysktalande som levde i andra länder kallades "folktyskar". Även de uppskattade Hitlers politik. Däremot höll de inte alltid med om att gränserna förflyttas ytterligare. Hitler ville skapa "lebensraum" (livsrum) för tyskarna österut.

Ekonomi & Politik

Kejsar Vilhelm II. Tysk
kejsare 1888–1918

1917

- **Revolution i Ryssland**

1918

- Novemberrevolutionen: arbetare & soldater gör uppror
- Första världskriget tar slut i november

1919

- Versaillesfreden

1922

- Mussolini blir regeringschef i Italien

1923

- Belgien och Frankrike ockuperar Ruhr
- Hyperinflation
- Ölkällarkuppen

1924

- Dawesplanen: Tyskland skuldsaneras

1928

- Val till riksdagen – NSDAP 2,6%

1929

- Börsen på Wall Street kraschar

Tyska revolutionärer
som grips av riksvärnet
under oroligheterna
1918.

WALL STREET CRASH!

Black Thursday in America Stocks Plunge and Eleven Commit Suicide

Panicking investors gathered around the doors of George Washington in Wall Street.

Five million for the first time, Black Thursday caused the greatest crash in history. Five million shares changed hands in just one day.

Heavy rains in the early morning caused a great outdoor atmosphere of gloom and pain. Modern Wall Street was packed with nervous men, their faces pale with a sickly pallor.

In the absolute market crash, the world began to tremble as the air of Wall Street, financial capital of the world, was filled with a sick, morbid, and fatal atmosphere of the disaster.

The day was terrible. The market was a sea of red. The price of the market was falling. The market was a sea of red. The price of the market was falling. The market was a sea of red. The price of the market was falling.

What went wrong? The market was a sea of red. The price of the market was falling. The market was a sea of red. The price of the market was falling. The market was a sea of red. The price of the market was falling.

What Went Wrong?

The market was a sea of red. The price of the market was falling. The market was a sea of red. The price of the market was falling. The market was a sea of red. The price of the market was falling.

OTHER NEWS

London News, in the East. The Government has announced that it will...
Washington News. The Government has announced that it will...
New York News. The Government has announced that it will...

COLLEMAN'S "WINGARRIS"

1929

1923

Hur tog sig Hitler och NSDAP till makten?

Hitler får i uppdrag av riksvärnet att spionera på Tyska arbetarpartiet.

Hitler döms till fängelse och skriver *Mein Kampf*. Men hans parti förbjuds tillfälligt och är inte heller längre lika populärt.

1930 när arbetslösheten växte, växte också åter NSDAP i popularitet. Politiken blev allt mer extrem. Kommunisterna och NSDAP blev större.

30/1 1933 tillträdde Hitler officiellt posten som rikskansler (motsvarar statsministerns funktion).

1919

1923

1924

1928

1930

1932

1933

Hitler och NSDAP är förhållandevis populära i München. Med hjälp av SA-trupperna försöker man ta makten genom en statskupp (alltså inte via valen). Kuppen misslyckas.

I valet till riksdagen 1928 fick NSDAP 2,6% av rösterna. Hitler var på väg att glömmas bort.

Första riksdagsvalet 1932 blev en stor framgång: NSDAP blev största parti med 37% av rösterna. I valet senare på året gick det något sämre (33%) men president Hindenburg frågade Hitler om han ville bli regeringschef (rikskansler). Hitler accepterade.

Mellankrigstiden 1917-1939 (s. 488-491)

Hur tog sig Hitler och NSDAP till makten?

1933

I februari 1933 [brinner riksdagshuset](#) i Berlin. En kommunist grips för branden. Hitler och NSDAP använder situationen för att fängsla politiska motståndare. Nyval utlystes. Tillsammans med ett nationalistiskt stödparti får man majoritet i riksdagen.

Hitler kräver att få styra Tyskland enväldigt. Riksdagen vågar inte annat än att gå med på hans krav.

Koncentrationslägret Dachau står klart i mars. Många av dem som opponerat sig mot NSDAP och Hitler hamnar där.

1934

"[De långa knivarnas natt](#)" SA:s toppskikt mördas. Det finns flera orsaker till att man ville minska SA:s makt.

President Hindenburg dör. Hitler är nu ensam ledare. Rikskansler- och presidentämbetet ersätts med en führer.

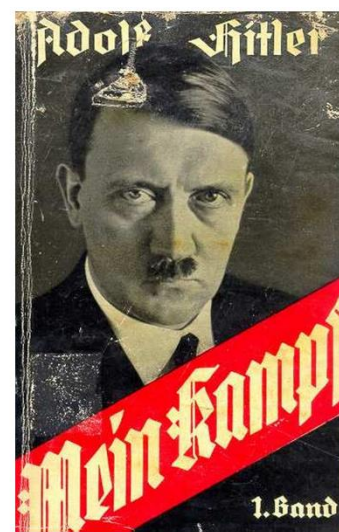
Armén svär Hitler trohet.

Tyskland är nu i NSDAPs och Hitlers händer

Bundesarchiv, Bild 146-2007-0003
Foto: a. Aug. 12. November 1923

1919-1934

1934 augusti

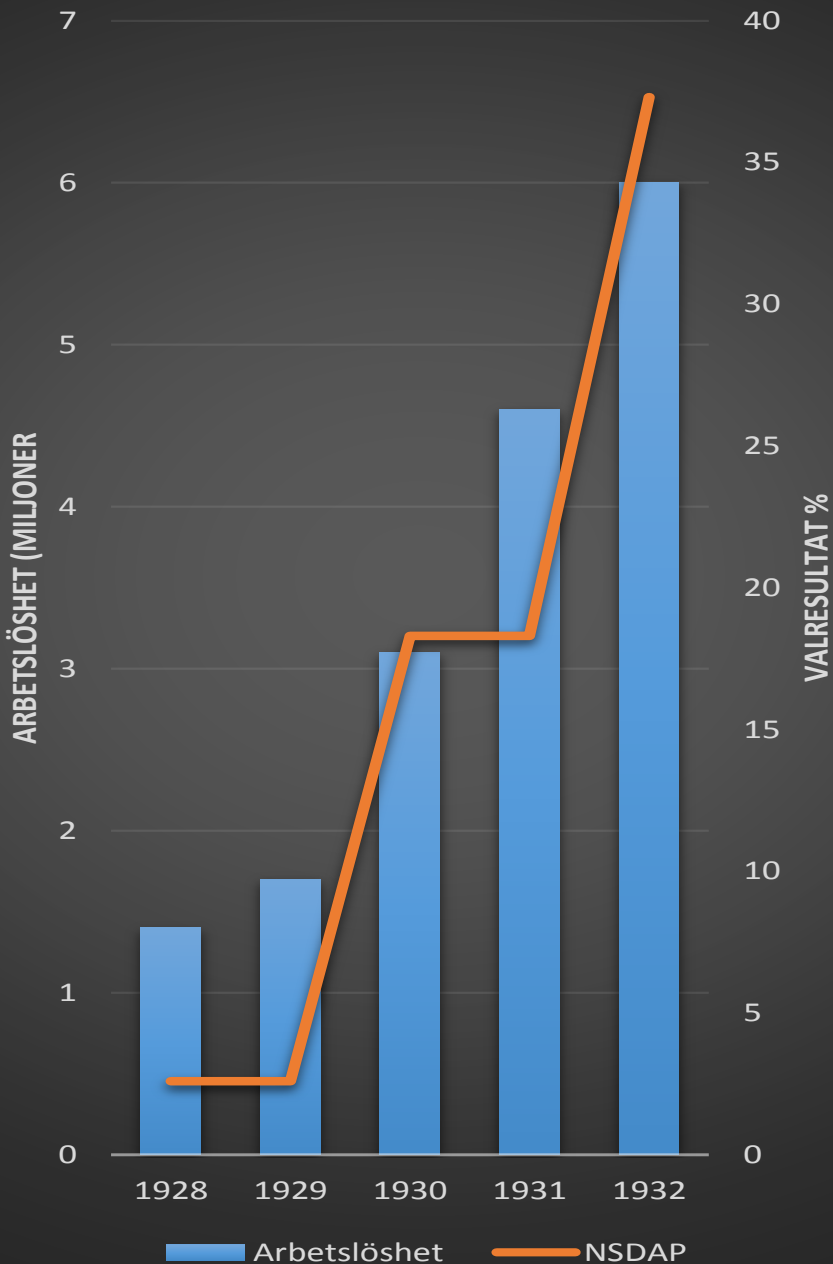

1934 augusti

Der
totale Krieg
führt zum
totalen Sieg!

Valresultat och arbetslöshet 1928-1932

Mellankrigstiden 1917-1939 (s. 488-491)

Förklaringar till att NSDAP kom till makten

NSDAP gav **enkla svar** till kriserna: Det var judarnas och kommunisternas fel!

Hitler & NSDAP tvekade inte att använda **våld** och tvång för att få som man ville.

Dåliga tider gynnade extrema partier. Andra partierna framstod som handlingsförlamade.

Hindenburg, von Papen och andra politiker var **naiva** som trodde de kunde styra Hitler.

ORSAKER

NSDAP skickliga i att använda propaganda. Hitler skicklig talare.

Väl vid makten lyckades NSDAP **minska arbetslösheten**.

Hitlers trots mot Versaillesfredens villkor var populärt. Ny **nationalistisk stolthet!**

De som inte var nazister var **tysta** och protesterade inte.